01/12/2023

Θεσσαλονίκης Φιλόθεος: Χρειάζεται αγώνας για να αντιμετωπίσουμε την παραπληροφόρηση

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Θεσσαλονίκης

Η παραπληροφόρηση που αφορά σε πρόσωπα της Εκκλησίας ή και στην ίδια την πίστη, για να αντιμετωπιστεί χρειάζεται αγώνα, προσπάθεια και αυτοκριτική, επισήμανε ο Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Φιλόθεος, απευθύνοντας χαιρετισμό και συμμετέχοντας στον διάλογο που έγινε στο πλαίσιο διημερίδας με θέμα «Φαινόμενα Παραπληροφόρησης και Θρησκεία», που διοργάνωσαν το Εργαστήριο Ειρηνευτικής Δημοσιογραφίας του Τμήματος Δημοσιογραφίας ΑΠΘ και η Αντιπροσωπεία για την Ελλάδα και την Κύπρο του ιδρύματος Konrad-Adenauer-Stiftung, σε συνεργασία με το Τμήμα Θεολογίας ΑΠΘ.

«Υποφέρουμε όλοι μας από τη διασπορά των ψευδών ειδήσεων και, ιδίως τα τελευταία χρόνια, δυστυχώς υπάρχει πολλή και μεγάλη παραπληροφόρηση, που αφορά όχι μόνο σε πρόσωπα της θρησκείας ή της Εκκλησίας, αλλά και στην ίδια την πίστη» σημείωσε επισημαίνοντας ότι ο ίδιος επέλεξε από ένα σημείο και μετά να απέχει από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης «γιατί είδα τι γινόταν, δηλαδή δεν μπορεί να μου ζητούν εξομολόγηση μέσω facebook, δεν γίνεται αυτό, είναι

παράλογο».

Προτρέποντας τους εκπροσώπους της Εκκλησίας σε «αγώνα, προσπάθεια, αυτοκριτική», ώστε «στην πραγματικότητα της ζωής μας να μπορούμε να αποφεύγουμε αυτή την παραπληροφόρηση», διερωτήθηκε «πόσες φορές εμείς οι ίδιοι, μέσα από τον τρόπο με τον οποίο μιλάμε και απευθυνόμαστε στους άλλους και με τη διάθεση να υποστηρίξουμε τη δική μας αντίληψη για ζητήματα που μπορεί να αφορούν την τρέχουσα καθημερινότητα ή και την εκκλησιαστική ζωή, δεν διστάζουμε να χαρακτηρίσουμε τους άλλους, τους αδελφούς μας, με τους οποίους είμαστε μέλη της ίδιας εκκλησιαστικής κοινότητας, ως ελλειμματικούς, χρησιμοποιώντας εμείς οι ίδιοι τα στερεότυπα που άλλοι χρησιμοποιούν για εμάς».

«Αυτό για το οποίο κατηγορούμε τους άλλους, το κάνουμε κι εμείς οι ίδιοι. Άρα λοιπόν χρειάζεται μετάνοια, αλλαγή» κατέληξε ο Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης.

Δράσεις της Γ.Γ. Επικοινωνίας και Ενημέρωσης κατά της παραπληροφόρησης

«Δεν μιλάμε πια για φαινόμενα παραπληροφόρησης, αλλά για ένα επελαύνον στάτους παραπληροφόρησης σε ολόκληρο τον πλανήτη, με διαφορετικές αφετηρίες, με συγκεκριμένες στοχεύσεις» παρατήρησε στον χαιρετισμό του **ο γενικός γραμματέας Επικοινωνίας και Ενημέρωσης της Ελληνικής Κυβέρνησης Δημήτρης Γαλαμάτης,** κάνοντας λόγο για «μια νεοαναδυόμενη παραεπιστήμη που απεργάζεται σε διάφορα κέντρα σε ολόκληρο τον πλανήτη μεθόδους, ούτως ώστε αυτό που μέχρι πριν από λίγα χρόνια ήταν φαινόμενο, σήμερα να κινδυνεύει να καταστεί στάτους [...] με σύμμαχο την επέλαση του ψηφιακού κόσμου σε όλα τα επίπεδα, ειδικά στο κομμάτι της ενημέρωσης, στη διάχυση της πληροφορίας».

Για να αντιμετωπιστεί η κατάσταση αυτή, ο κ. Γαλαμάτης επισήμανε ότι «θα πρέπει σαν κοινωνία, σαν ακαδημαϊκή κοινότητα, σαν κυβερνήσεις, σαν Εκκλησία, σαν ηγεσίες των θρησκειών, να απαντήσουμε με έναν ηθικό μετασχηματισμό, που θα έχει ως περίβλημα και ως πυλώνα δύο βασικά χαρακτηριστικά: τη δεοντολογία και τον επαγγελματισμό».

«Αν καταφέρουμε να βάλουμε αυτούς τους δύο ηθικούς πυλώνες στη διαδικασία παραγωγής και διάχυσης της πληροφορίας και της είδησης, ως ασφάλεια με βάση τη δεοντολογία και με βάση τον επαγγελματισμό και την πρώτη ύλη που η ακαδημαϊκή κοινότητα δίνει, νομίζω ότι χτίζουμε -ειδικά για τα νέα παιδιά που θα βγουν αύριο στην κοινωνία- ένα πιο στέρεο περιβάλλον, πιο ασφαλές απέναντι σε αυτό τον κίνδυνο», εξήγησε και υπογράμμισε ότι η Ελληνική Κυβέρνηση

υποστηρίζει δράσεις όπως η διημερίδα του ΑΠΘ.

Αναφέρθηκε ακόμη σε δράσεις που υλοποιεί η Γενική Γραμματεία στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση για την ενημέρωση της μαθητικής κοινότητας σχετικά με το φαινόμενο της παραπληροφόρησης, μέσα από ημερίδες, εκπαιδευτικά εργαστήρια και ενημερωτικό υλικό», ώστε «τα παιδιά να μπορέσουν να εξοικειωθούν στον χώρο της ενημέρωσης και της πληροφορίας, ούτως ώστε να δημιουργούν από νωρίς αντισώματα κατά της παραπληροφόρησης».

Φαινόμενα παραπληροφόρησης

Ο εκπρόσωπος του Ιδρύματος Konrad-Adenauer-Stiftung Λευτέρης Πετρόουλος σημείωσε ότι στην Ευρώπη επεκτείνουν διαρκώς την επιρροή τους ακραίες πολιτικές φωνές πατώντας στη δύναμη της πληροφορίας, που με τη ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας «παύει να είναι μονοπώλιο λίγων ή του κράτους [...] ανήκει σε όλους, αλλά και όλοι μπορούν πλέον να παράξουν πληροφορίες και να τις διανείμουν και έτσι να επηρεάσουν γνώμες, να διαμορφώσουν την κοινή συλλογική γνώμη». Για τα φαινόμενα παραπληροφόρησης σε σχέση με τη θρησκεία ανέφερε ότι η συνειδητή στρέβλωση της πραγματικότητας εκμεταλλεύεται το πανίσχυρο θρησκευτικό αίσθημα των ανθρώπων.

Ο κοσμήτορας της Θεολογικής Σχολής του ΑΠΘ Χρυσόστομος Σταμούλης τόνισε ότι η παραπληροφόρηση στέκεται απέναντι στην αλήθεια και τη γνώση, όμως «η παιδεία έχει τη δύναμη να παλεύει με το ψεύδος, ώστε να δημιουργήσει καινούργιες συνθήκες». Διατύπωσε, ωστόσο, τον προβληματισμό πως «υπάρχει ένας κόσμος που είναι εύκολος στην παραπληροφόρηση [...] έχουμε φτιάξει έναν κόσμο που φαίνεται ότι αναμένει αυτή τη διαδικασία, το εύκολο έδαφος στο οποίο μπορεί να ανθίσει το λουλούδι του ψεύδους και αυτό είναι το μεγάλο πρόβλημα», ενώ παρατήρησε ότι τις δυνατότητες των τεχνολογιών χρησιμοποιούν σήμερα κατά κανόνα φονταμενταλιστές, οι οποίοι «όσο περισσότερο αρνούνται την τεχνολογία και το καινούργιο, τόσο περισσότερο το χρησιμοποιούν προκειμένου να διαδώσουν τις ιδέες τους και να προχωρήσουν στην εξάλειψη, στην εξόντωση κάθε διαφορετικότητας, κάθε ετερότητας».

Ο κοσμήτορας της Σχολής Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών, Γρηγόρης Ζαρωτιάδης σημείωσε ότι σε έναν κόσμο με συνεχή επιτάχυνση της τεχνολογικής εξέλιξης, τα εργαλεία από μόνα τους είναι χρήσιμα και είναι και ουδέτερα. «Ένα τσεκούρι βοηθά στην κοπή ξύλου. Μπορεί να καταστεί και φονικό όργανο. Το ίδιο ακριβώς συμβαίνει με το διαδίκτυο και όλα τα σύγχρονα τεχνολογικά μέσα και τις εξελίξεις στην τεχνητή νοημοσύνη. Αναπτύσσουμε εργαλεία με μεγάλη ταχύτητα και καλό είναι αυτό. Θα πρέπει να ενισχύσουμε την

ικανότητα της κοινωνίας μας να ανταποκριθεί στη χρήση αυτών των εργαλείων με τον καλύτερο τρόπο για τη βιωσιμότητα και για την ευημερία των ανθρώπων και της κοινωνίας» επισήμανε.
Ο πρόεδρος του Τμήματος Θεολογίας Νίκος Μαγγιώρος, ο οποίος συντόνισε και την πρώτη συνεδρία της διημερίδας αναφέρθηκε στη συνεργασία του Τμήματος με το Τμήμα Δημοσιογραφίας του ΑΠΘ «στη λογική της διεπιστημονικής προσέγγισης ενός τόσο σοβαρού ζητήματος, όπως η σχέση της θρησκείας με τα ΜΜΕ», και μίλησε για το διατμηματικό μεταπτυχιακό πρόγραμμα που έχει να κάνει με τη θρησκεία και την πληροφόρηση.

Ο αν. καθηγητής του τμήματος Δημοσιογραφίας και ΜΜΕ του ΑΠΘ Νίκος Παναγιώτου έθεσε τα ζητήματα που έχουν να κάνουν με την επιστημονικότητα και την ελευθερία του λόγου, επισημαίνοντας την ανάγκη «να αναδείξουμε πώς αυτή απειλείται από φαινόμενα παραπληροφόρησης». «Ζητήματα παραπληροφόρησης, συνωμοσιολογίας δύνανται να υπονομεύσουν την εμπιστοσύνη προς τους θεσμούς και άρα να υπονομεύσουν ευρύτερα την πορεία της κοινωνίας μας. Η πρωτοβουλία αυτή έχει στόχο να αναδείξει τη σημασία του να προασπίσουμε τους θεσμούς, να προασπίσουμε το κύρος τους» τόνισε.

Ο πρόεδρος της ΕΣΗΕΜ-Θ Νίκος Καρράς μίλησε για την ιδιότητα του εκκλησιαστικού συντάκτη, που «ανέκαθεν συνδέεται όχι μόνο με ιδιαίτερες γνώσεις αλλά και αυξημένες απαιτήσεις» καθώς ο ρεπόρτερ πρέπει να καλύπτει τα θέματά του, έχοντας κατά νου ότι αγγίζει κάθε φορά ένα μαζικό στοιχείο ταυτότητας, ότι όσα γράφει και μεταδίδει έχουν να κάνουν με την πίστη των ανθρώπων».

Στην πρώτη στρογγυλή τράπεζα της διημερίδας συμμετείχαν ο **Μητροπολίτης Καστοριάς Καλλίνικος**, από την Ευαγγελική Εκκλησία ο **Σωτήρης Μπύκης**, ο επ. καθηγητής του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΑΠΘ Γιώργος Αντωνίου, ο επ. καθηγητής του Τμήματος Θεολογίας ΑΠΘ **Πέτρος Παναγιωτόπουλος** και ο δημοσιογράφος και επικεφαλής της Διεύθυνσης Μακεδονίας του ΑΠΕ-ΜΠΕ, **Σταύρος Τζίμας**.

Ο Μητροπολίτης Καστοριάς μίλησε για τις μορφές παραπληροφόρησης για την Ορθόδοξη Εκκλησία, ιστορικά και διαχρονικά, ανά τον κόσμο αλλά και για την Ελλάδα και αντίστοιχα ο κ. Μπούκης για τα στερεότυπα που είναι διαδεδομένα για την Ευαγγελική Εκκλησία, εκφράζοντας την άποψη ότι η παραπληροφόρηση δεν αντιμετωπίζεται με την εύκολη σιωπή, ούτε και με την εύκολη τοξικότητα εναντίον των εκάστοτε απέναντι.

Σε θεωρίες συνωμοσίας και κινήματα που έχουν αναπτυχθεί κυρίως στις ΗΠΑ

εδράζονται θρησκευτικές πεποιθήσεις στην άρνηση του Ολοκαυτώματος, επισήμανε στην τοποθέτησή του ο κ. Αντωνίου, μιλώντας για «τον ανταγωνισμό του τραύματος» και σημειώνοντας ότι και στην ελληνική κοινωνία σε αρκετές έρευνες έχει αναδειχθεί σε υψηλά ποσοστά να θεωρεί ότι έχει υποφέρει περισσότερο από τους Εβραίους και ότι έχει υποστεί χειρότερες γενοκτονίες.

Για την ανάγκη η Εκκλησία να αναπτύξει τους δικούς της μηχανισμούς ελέγχου γεγονότων, μία μορφή παρατηρητηρίου διασποράς ψευδών εκκλησιαστικών ειδήσεων μίλησε ο κ. Παναγωτόπουλος. Η εποχή της έντυπης δημοσιογραφίας, με την έννοια της παραγωγής και της διαμόρφωσης της μεγάλης μερίδας της κοινής γνώμης έχει περάσει ανεπιστρεπτί, σημείωσε ο κ. Τζίμας, φέροντας ως παράδειγμα της κυριαρχίας του διαδικτύου το χάος που προκλήθηκε στο Δουβλίνο μετά την ψευδή -όπως αποδείχθηκε – πληροφορία, που είχε διακινηθεί ότι δράστης επίθεσης με μαχαίρι σε παιδιά, ήταν Αλγερινός μετανάστης. Στο πλαίσιο αυτό εξήγησε πως η δημοσιογραφία έχει υποχρέωση να αμυνθεί μέσα από τον αυτοέλεγχο, τη διασταύρωση της πληροφορίας, την επιστήμη, την παιδεία.

Πηγή: ΑΠΕ – ΜΠΕ